

3 AKTIVITA

SPOLOČNÁ KRESBA

Aktivita - zameraná na tvorbu spoločného objektu podľa námetov a prác jednotlivých návrhov. Prekonávanie prekážok v komunikácii a pri spolupráci.

Návrhy konkrétneho námetu k téme Konfliktu, ktorého podoby vyberali deti brainstormingovou metódou, sa ďalej realizovali v kresbe. Trieda bola rozdelená na skupiny po štyroch až piatich členov v skupine, v ktorých každý mal zodpovednú funkciu a zodpovedal za plnenie svojich úloh.

Reprezentantov - tvorili členovia skupiny. Deti, ktoré pracovali samostatne na čiastkových úlohách sa zúčastnili aj na kolektívnom rozhodovaní v procese realizácie úloh, rozhovoroch, vyberali spomedzi seba hovorcu a vodcu. Pomáhali hovorcovi pri príprave prezentovania ich spoločnej práce. Ich úloha bola veľmi dôležitá aj v diskusii.

Hovorcom - sa stal člen skupiny, ktorého si deti vybrali spomedzi seba. Väčšinou si do tejto pozície deti zvolili najkomunikatívnejšieho člena, ktorého úlohou bolo navyše verbálne prezentovať výsledky práce skupiny v závere každej hodiny. Na príprave jeho reči sa vždy mala podieľať celá skupina.

Obrázok 1 Otec, kresba - Erik (10 rokov)

Vedúcim - (manažérom) skupiny sa, rovnako ako hovorca, stal jeden z členov skupiny, ktorého si vybrali deti sami. Vodcom sa (väčšinou) stal ten účastník v skupine, ktorého ostatné deti počúvali, sčasti rešpektovali a súhlasili s jeho pozíciou. Úlohou vedúceho skupiny bolo aj kontrolovanie pomôcok svojich členov, udržiavanie pokojnej atmosféry v skupine, počas realizácie námetu (návrhu a objektu). Ďalej organizovanie skupiny v realizácii výtvarnej činnosti.

Rovnako dôležitá bola pozícia každého účastníka projektu v priebehu celej realizácie od začiatku až po konečnú inštaláciu a hodnotenie projektu v skupinách a celej triedy. Potom dostal každý v triede papier, aby samostatne výtvarne spracovať svoj pohľad na námet k objektu. Deti kreslili svet svojho vnútra a okolia, ktoré ich obklopuje.

Obrázok 2 Otec - spoločná kresba deti vo veku 10 - 11 rokov

Obrázok 3 Konflikt rodičov - Peter (10 rokov)

Detská kresba nám prinášala dokument priestoru a času, v ktorom vznikla prepojením s navodeným problémom konfliktu. Deti zaznamenávali, čo sa okolo nich deje. Dôležité udalosti a bežné všedné dni. Jednoduchosť ich výpovedi odkrývala nové pohľady a detaily, ktoré nášmu dospelému oku unikali.

Po realizácii návrhov si členovia skupiny medzi sebou pozreli svoje kresby a ďalej sa pokúšali svoje výtvary (verbálne a nonverbálne¹) hodnotiť a hľadať dohodu (kompromis) v tom, ako by sa ďalej z ich navrhnutých námetov na obrázkoch dal zostaviť jeden spoločný návrh objektu. Dohodou na riešení spoločného problému

témy konfliktu sa deti v triede rozhodli realizovať námet konfliktu v rodine, ktorý stvárnil podobou - *Otca, Mamky a Psíka*.

Po diskusii v skupine sa deti pustili do kreslenia (dostali papier veľkosti A0), v ktorom mohli dokresľovať a dopĺňať kresbu, ale muselo sa to diať so súhlasom všetkých členov danej skupiny.

Reflexia spočívala v kladení otázok a odpovedí detí medzi sebou. V závere sme sa deti pýtali, aký mali pocit zo spolupráce v skupinách.

Vďaka čomu sa vám podarilo dosiahnuť spoločný výsledok? Čo pre vás znamenalo spolu rozhodovať o postupoch realizácie? Cítili ste sa obmedzovaní? Ako ste si v skupine rozumeli? Ako ste sa rozhodovali? Ako ste v skupine konali a reagovali? Aké pomôcky a materiál použijete v tvorbe objektu na budúcej hodine? Dokážete si sami zabezpečiť potrebný materiál a pomôcky?

Obrázok 4 Otec, kresba - Ivan (11 rokov)

Popis práce: Z návrhu *Konflikt rodičov* (viď. Obrázok 3), cítiť miernu melanchóliu, ktorá je spôsobená voľbou studeného koloritu fixiek. Obrázok predstavuje rodičov. Vľavo vidíme postavičku, pravdepodobne otca. Vpravo je postavička matky, ktorá ma dlhšie vlasy. Keď dieťa nakresli niekoľko základných identifikačných znakov a priradí im funkciu, spraví pokrok vo výtvarnom vyjadrení a možno práve preto dlhý nos nakreslený postave vľavo, bol dôvod, prečo ho Peter (10 rokov) použil na tvári postavičky. Dlhý nos bol pre nás zvláštnym prvkom, ktorý sme nevedeli identifikovať. Preto sme položili 10 – ročnému Petrovi otázku. Kto to je? Koho si nakreslil? – „Ocka,“ Prečo má dlhý nos? Reakcia – smiech a odpoveď: „...Lebo ho málo vidím“.

Základ záujmu v projekte Konflikt tvorili námety *muža, ženy, dieťaťa – najužšieho medziľudského vzťahu*. Pre dieťa je rodina veľmi dôležitá. Je preň oporou a pevným bodom na ceste plnej objavov. Dieťa je vo veľkej miere upriamené na rodinu a dokáže pochopiť význam a dôležitosť rodiny. Vytvára rodiny aj v iných spoločenstvách a tým si utvrdzujú správne ponímanie vzťahov.

Rodina je duchovným centrom dôvery a ochrany. Deti vo veku 10 - 11 rokov vnímajú človeka tiež ako niečo, čo sa dá rôzne definovať v stvárnení muža, ženy, dieťaťa. Ich spojením vznikne rodina, v ktorej deti pridelovali symboly k postavám podľa odpozorovaných vlastností predstavovaného človeka. Muža predstavovali ako zdroj konfliktu, napr. ako postavu s fajkou v ústach (viď. Obrázok 5), postavu s fľašou v ruke (viď. Obrázok 2) alebo chladného robota (viď. Obrázok 1, Obrázok 4). Výber prvkov bol závislý od konkrétnej situácie znázornenia námetu k téme.

Seba dieťa často znázorňuje tak, ako sa cíti. Je teda mužom alebo ženou už v detstve. Môže sa však znázorniť ako tretí druh bytosti. V prípade jednej zo strán to bolo zvieratko - *Psík*. Domnievame sa, že dôvodom tejto voľby antropomorfného ² prvky (viď. Obrázok 6), bola skutočnosť, že šlo o zmiešanú skupinu detí (tri dievčatá a dvaja chlapci). Deti prisudzujú zvieratám určité vlastnosti a tak im priradia symboliku. Podobne ako človek aj pes sa môže meniť zo silného a nebezpečného na starostlivého priateľa a verného ochrancu.

Obrázok 6 Konfliktu so zvieratom *Psíkom* - Zuzana (11 rokov)

Obrázok 7 Atmosféra v skupine, počas stavania objektu *Mamka* - žiačky vo veku 10 - 11 rokov

Od prvého nápadu, návrhu a hodnotenia v skupine pokračovala cesta ďalej ku konkrétnemu spojeniu papiera s iným druhom materiálu, k zdôrazneniu akcentu realizovaného námetu. Pri spracovaní návrhu do podoby priestorového objektu deti rozvíjali rôzne varianty spracovania papierového materiálu, tak aby došlo k zmene elasticity papiera alebo jeho hustoty výtvarným zásahom k inému spôsobu jeho umiestnenia.

V tejto fáze sme deti viedli k tomu, aby objavili elasticitu textúry, spájali dve textúry odlišných kvalít, porovnávali mäkký a tvrdý spôsob tvarovania, stupňovali haptické kontrasty, kombinovali rôzne druhy papiera. Zároveň sa snažili využiť vyskúšané, pre nich známe výtvarné postupy na hľadanie iných výrazových vlastností.

Poznámky

- 1 *Nonverbálna komunikácia* – charakteristika mimiky, gestikulácie, proxemiky, haptiky a pod. v práci učiteľa. Málokto si uvedomuje, že svojou mimikou, gestami, pohľadmi, držaním tela, spôsobom, ako stojíme, sedíme alebo kráčame vysielame do svojho okolia veľké množstvo informácií o sebe samých, o našom vzťahu k partnerovi v dialógu, alebo o názore na obsah toho, čo hovoríme, alebo počujeme. Táto reč tela (body language), či reč bez slov má svoj význam a plní dôležitú funkciu v spoločenských kontaktoch. Preto je nevyhnutné, aby sme jej rozumeli a aby sme naše signály formovali v súlade s komunikačnou situáciou, ako aj zvláštnosťami daného kultúrneho prostredia.
- 2 *Antropomorfia* – prenášanie ľudských vlastností na zvieratá.

